

**תזכיר חוק העונשין (תיקון מס'...) (איסור קריאה והסתה לאלימות או לטרור),
התשע"ה-2014**

א. שם החוק המוצע

חוק העונשין (תיקון מס'...) (איסור קריאה והסתה לאלימות או לטרור),
התשע"ה-2014.

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

על רקע ריבוי תופעות ההסתה והאלימות בחברה הישראלית מן העת האחרונה, מוצע להציב רף נורמטיבי חדש, המאזן בצורה ראויה יותר בין ההגנה על חופש הביטוי, לבין הצורך במניעת אלימות שמקורה בהסתה או באקלים האלים שההסתה יוצרת. זאת, על ידי הקלה במבחן ההסתברותי הנדרש לפי סעיף 2ד144 לחוק העונשין בנוסחו כיום, תוך יצירת הבחנה בין שני סוגי פרסומים אסורים: פרסום קריאה לעשיית מעשה אלימות או לטרור, לעומת פרסום דברי שבח אהדה או עידוד למעשה אלימות או לטרור, תמיכה בו או הזדהות עמו.

על פי המוצע, לצורך הרשעה בעבירה של קריאה לאלימות, לא תידרש הוכחת אפשרות ממשית שהקריאה תביא לעשיית מעשה אלימות או לטרור כפי שזו נדרשת כיום בסעיף 2ד144, ודי יהיה בעצם הקריאה כדי לאפשר העמדה לדין. המצב הקיים, לפיו קריאה למעשה אלימות או לטרור - בוטה ככל שתהיה - איננה אסורה כשלעצמה, עלול ליתן לגיטימציה לאלימות בכלל, ולאלימות בשיח הציבורי בפרט, ואינו עולה בקנה אחד עם ערכים בסיסיים עליהם מושתתת החברה הישראלית. קריאה למעשה אלימות או לטרור ראויה לגינוי בפני עצמה גם במישור הפלילי, אף אם אין בה כדי להביא למעשה אלימות או לטרור, ואין זה ראוי כי זו תחסה תחת עיקרון חופש הביטוי.

ביחס לפרסום קריאה דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה אלימות או לטרור, תמיכה בו או הזדהות עמו, מוצע להותיר את המבחן ההסתברותי הקיים כיום.

ג. עיקרי החוק המוצע

סעיף 1 לסעיף 2ד144 המוצע

כללי

סעיף 2ד144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין) שעניינו הסתה לאלמות או לטרור, קובע כדלקמן:

"הסתה לאלמות או לטרור"

2ד144. (א) המפרסם קריאה לעשיית מעשה אלימות או טרור, או דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה אלימות או טרור, תמיכה בו או הזדהות עמו (בסעיף זה - פרסום מסית), ועל פי תוכנו של הפרסום המסית והנסיבות שבהן פורסם, יש אפשרות ממשית שיביא לעשיית מעשה אלימות או טרור, דינו – מאסר חמש שנים.

(ב) בסעיף זה, "מעשה אלימות או טרור" - עבירה הפוגעת בגופו של אדם או המעמידה אדם בסכנת מוות או בסכנת חבלה חמורה.

(ג) פרסום דין וחשבון נכון והוגן על פרסום האסור על פי הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), אינו עבירה לפי סעיף זה."

מוצע להחליף את נוסח הסעיף האמור בנוסח חדש שבו תיעשה אבחנה ברורה בין פרסום קריאה לעשיית מעשה אלימות או טרור, לבין פרסום דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה כאמור, תמיכה בו או הזדהות עמו.

הערכים המוגנים בכל אחד משני סוגי הפרסומים האסורים הם, בעיקרם, אלה:

- מניעת אלימות שמקורה בהסתה או באקלים האלים שההסתה יוצרת.
- שיח ציבורי דמוקרטי ובלתי אלים, ושמירת אמון הציבור בהליך הדמוקרטי שבו המאבק הוא רעיוני ומתנהל תוך דיאלוג ציבורי לא אלים.

האיסורים הקבועים בסעיף 2ד144 נועדו למנוע "זיהום" של השיח הציבורי בביטויי אלימות וגילויי אהדה, שבח ועידוד למעשים כאלה, ולמנוע אווירה המאיימת על בני החברה ומנהיגיה מפני גיבוש עמדותיהם ומתן ביטוי להן באופן חופשי. חופש הביטוי הוא מאבני היסוד של הדמוקרטיה, אך עם זאת, "חופש הביטוי המובטח לכל בישראל אין פירושו קריאת דרור למסיתים ולמתנכלים מבחוץ ולמחריבים מבית"¹; מתן היתר, בשם חופש הביטוי, להשמעת ביטויים שייצרו שיח ציבורי אלים, יביא לפגיעה בשיח הציבורי החופשי, ובתוך כך לפגיעה בדמוקרטיה.

¹ בגץ 807/78 אהוד עין גל נ' המועצה לבקורת סרטים ומחזות, פ"ד (לג) 274

יצוין, כי בשנת 2006 הוגשה הצעת חוק ממשלתית דומה², במסגרתה הוצע - בנוסף לתיקון המוצע כאן - גם לשנות את המבחן ההסתברותי הנדרש מכוח סעיף 2ד144 ביחס לפרסום דברי שבת, אהדה או עידוד למעשה אלימות או טרור, תמיכה בו או הזדהות עמו, ולקבוע כי מספיקה אפשרות סבירה שפרסום כאמור יביא לעשיית מעשה אלימות או טרור, ולא נדרשת אפשרות ממשית לכך. הצעה זו עברה קריאה ראשונה בכנסת השבע-עשרה, אולם לא קודמה בסופו של יום.

לסעיף קטן (א)(1) המוצע

האיסור על פרסום קריאה לעשיית מעשה אלימות או טרור, כנוסחו בסעיף קטן (א)(1) של סעיף 2ד144 המוצע, מבטא את הגינוי החברתי כלפי פרסום קריאות לאלימות או לטרור, כשלעצמן. השלמה עם קריאות מעין אלו כשלעצמה, עלולה ליתן לגיטימציה לאלימות בכלל, ולאלימות בשיח הציבורי בפרט.

קריאה לעשיית מעשה אלימות או טרור ראויה לגינוי בפני עצמה, ואין הצדקה להגביל את האיסור כפי המצב הקיים בסעיף 2ד144(א) לחוק העונשין בנוסחו כיום, על ידי מבחן הסתברותי הבוחן את האפשרות שהקריאה תביא למעשה אלימות או טרור. כאמור, חופש הביטוי אין משמעו היתר להסתה; קריאה לאלימות או לטרור אינה בגדר ביטוי לגיטימי הראוי להגנה.

לסעיף קטן (א)(2) המוצע

האיסור על פרסום דברי שבת, אהדה או עידוד למעשה אלימות או טרור, תמיכה בו או הזדהות עמו כנוסחו בסעיף קטן (א)(2) המוצע, נועד לאסור על פרסום אשר על פי תוכנו או הנסיבות שבהן פורסם עלול להביא לידי עשיית מעשה אלימות או טרור, וכפועל יוצא מכך, עלול אף להביא לתחושת חרדה ולאווירה מאיימת אשר ימנעו שיח ציבורי דמוקרטי ומתן במה לעמדות.

מאחר שאיסור זה אינו מתייחס לקריאה מפורשת לאלימות, ולנוכח פגיעתו האפשרית בחופש הביטוי הלגיטימי לביקורת על מעשי השלטון, וכן בהתחשב במעמדו של חופש הביטוי כעיקרון יסוד בחברה הישראלית – מוצע להותיר לגבי חלופה זו את המבחן ההסתברותי הקיים היום בעבירה לפי סעיף 2ד144, כך שהאיסור יחול רק לגבי פרסום שיש אפשרות ממשית כי על פי תוכנו או הנסיבות שהן פורסם, עלול להביא למעשה אלימות או טרור.

² הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 91) (איסור קריאה והסתה לאלימות), התס"ו-2006

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה

אין השפעה

ה. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים:

יוחלף סעיף 2ד144 לחוק העונשין, ותוחלף כותרת השוליים בסעיף 3ד144 לחוק זה.

ו. השפעת החוק על תקנים במשרדי הממשלה ועל ההיבט המנהלי

אין השפעה

תזכיר חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק העונשין (תיקון מס'...)(איסור קריאה והסתה לאלימות או לטרור),
התשע"ה-2014

החלפת סעיף 2144
1. בחוק העונשין, התשל"ז-1977³ (להלן – החוק העיקרי), במקום סעיף 2144 יבוא -

"קריאה והסתה 144 ד (א) העושה אחד מאלה, דינו - מאסר חמש לאלימות או לטרור 2 שנים:

(1) מפרסם קריאה לעשיית מעשה אלימות או טרור;

(2) המפרסם דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה אלימות או טרור, תמיכה בו או הזדהות עמו (בסעיף זה – פרסום מסית), ועל פי תוכנו של הפרסום המסית והנסיבות שבהן פורסם, יש אפשרות ממשית שיביא לעשיית מעשה אלימות או טרור.

(ב) בסעיף זה, "מעשה אלימות או טרור" – עבירה הפוגעת בגופו של אדם או המעמידה אדם בסכנת מוות או בסכנת חבלה חמורה.

(ג) פרסום דין וחשבון נכון והוגן על פרסום האסור על פי הוראות סעיפים קטנים (א) ו- (ב), אינו עבירה לפי סעיף זה.

³ ס"ח תשל"ז, עמ' 226; ס"ח תשע"ד, עמ' 402.